

Uredništvo in uprav-
ništvo:
Ljubljana, Miklošičeva
cesta št. 6, II. nad-
stropje.
Oglasi po dogovoru.

RESNICA

Izhaja vsako soboto.
Naročnina:
za celo leto 10 K, za
pol leta 5 K, za
mesec 1 K.
Posamezna št. 20 h.

„Mogoče je enega človeka imeti za norca celo življenje. Mogoče je, nekaj časa varati ves svet. A vseh ljudi vedno imeti za norca, ni mogoče“.

Abraham Lincoln, predsednik Združenih držav 1860-1865.

Koga je proklet prelat Kalan?

Na ustanovnem zborovanju Kalanove stranke, ki si je od bivše Slovenske Ljudske Stranke izposodila ime in je zbrala zborovalce občnega zbora Zadružne zveze, ki so na zadružne stroške prišli v Ljubljano, poleg komisionarjev Vojnožitnega prometnega zavoda in ljubljanskih gospodov, je načelnik te nove stranke zaklical:

Proklet naj bo, kdor se je razdor!

Stranka, ki se s kletvino začne, ne more imeti sreče!

Kdo je pa zasejal razpor?

Nihče drugi, kakor prelat Kalan. Če bi bil Kalan možko in odkrito sodeloval z načelstvom naše prejšnje stranke, ne bi bilo nikdar prišlo do razpora. A on je že skozi dolgo časa pripravljaval razpor. Zbiral je nezadovoljneže okoli sebe, ki ne bi bili nikdar sploh prišli do nobenega pomena, če ne bi bil predsednik Kat. tisk. društva z vso veljavo, ki jo ima kot tak s sredstvi, nabranimi od vse duhovščine škofije in mnogo tisočev naročnikov v Kat. tiskarni izhajajočih listov, podpiral moralno in materialno elementov, ki so delali na razdor stranke.

O tem bomo še podrobno pisali in o vsem, kar se zadaj skriva. Za danes le kratko pribijemo, da je prelata Kalana kletve padla najraj na glavo onega, ki jo je izrekel. Nikdar še nismo čuli, da bi se bila

kaka stranka začela s kletvijo. Kalanova stranka pa sploh nobenega drugega programa nima, kot da razdira to, kar se je v letih težkega in trudapolnega dela ustvarilo od naših najzaslužnejših mož.

Ta otrok ne bo srečen, ker je ob rojstvu proklet od očeta.

Mi pa gremo mirno dalje po poti poštenega dela. Nikogar ne proklinjamo, ampak kličemo k premišljevanju in k razsodnosti one, ki so zbegani vsled usodepolnih razmer, družimo k ljudskemu delu vse, ki so blage volje, in molimo za brate, ki iščejo prave poti, pa je še niso našli v temi, ki jo je ustvarilo na Slovenskem Kalanovo časopisje!

Pomota v računu poljedelškega ministra.

Poljedelski minister grof Sylva-Tarouca je imel v državnem zboru zanimiv govor, ki zbuja k premišljevanju, ki pa izziva tudi odločen odgovor.

Mi bomo morali več pridelati, da bomo mogli živeti in svoje dolgove obrestovati. Več pridelati — to zadane kmetijstvo in obrt. Kar se tiče kmetijstva, je rešil grof Sylva stvar na tako rožnato nadebuden način, da je kar veselje. On računa, za koliko bi se dali pridelki našega kmetijstva zvišati.

V Avstriji imamo njiv, travnikov in pašnikov, ki so potrebni zboljšanja in bi se

tudi dali izdatno dvigniti v svojem donosu, za 2731.000 hektarjev. Minister računa, da bi se dala vrednost tega sveta dvigniti za dve milijardi kron. Pridelati bi se pa dalo, ako se ta svet pravilno izboljša (s pravilnejšo razdelitvijo, osušenjem, namakanjem itd.) več za 77810.000 stotov.

Pride še raba umetnih gnojil. V Belgiji se je porabilo na hektar 274 kg, v Nemčiji 168 kg, pri nas pa le 29 kg na leto. Če bi mi tako gnojili, kakor zahteva najnovejši kmetijski napredek, bi se zvišal donos zemlje za dve milijardi kron, skupaj s prejšnjim torej za skoro 4 tisoč milijonov kron na leto. Poljedelski minister obljubuje, da bo vse moči zastavil, da se to doseže.

Lepo, gospod minister, a ta račun, kakor je na eni strani pravilen, ima pa na drugi strani veliko napako. Minister je pozabil, da s sedanjo upravo ne bomo pridelali več, ampak vsako leto manj. Državno gospodarstvo s svojimi vojnimi centralami je smrt za poljedelski napredek. Vprašamo, ali je Vojnožitnop ometni zavod sposobna naprava za povzdigo kmetijskega pridelovanja? Vsa državna uprava ima samo eno gospodarsko modrost, namreč rekvirirati in zopet rekvirirati. Kmetijstvo je državi samo vir, iz katerega se neprenehoma črpa, ne misli se pa, da ta vir ni neskončen, ampak da mora odpovedati, če se samo zajema iz njega, ne stori pa nič, da se od vzeto nadomesti in dopolni. Pridelek prihodnjega leta bo manjši, ker ni mogoče polja tako obdelati, kakor je potrebno, ni gnojil,

LISTEK.

Črtica k značaju cesarja Franca Jožefa.

Iz zgodovine majniških zakonov.

Cerkveno-politični in šolski zakoni, ki so bili v Avstriji izdani v dobi cvetočega liberalizma, so tedaj jako razburili duhove. Sedaj leži ta doba že za en rod za nami in mi sodimo posledice teh zakonov po njihovem uspehu. Zagonetna je pa vloga, ki jo je tedaj igral pokojni cesar Franc Jožef, ki je kot ustavni vladar pač tiste zakone potrdil, ki jih mu je vlada kot sklep ljudskih zastopnikov predložila, a ni bilo jasno, na kako stališče se on sam stavi kot privatna oseba. Nekaj pojasnila k temu dasledeča črtica.

Pred kratkim so bili objavljeni spominski zapiski Leopolda pl. Hasnerja, ki je bil učni minister v takozvanem meščanskem ministrstvu in se je največ bavil s šolsko reformo v smislu liberalnih idej. Hasner jako toplo popisuje značaj cesarjev in sklepa: „Cesar je tako milostno občeval z menoj, da sem si lahko mislil, da mi zaupa; drugi so celo trdili, da je meni še bolj naklonjen kot drugim članom liberalnega kabineta. Res pri mnogoštevilnih razgovorih o najdalekosežnejših vprašanih pri njem nisem imel

težkega stališča. Marsikaj, kar sem moral izprositi od njega, mu je bilo pa težko privoliti. Najtežje mu je bilo dati dovoljenje k zakonom z dne 25. maja 1868 o razmerju šole do cerkve in o medverskih razmerah državljanov, onih zakonov, ki jih je Pij IX. tako strogo obsodil. Z globoko resnostjo mi je dejal cesar pri tej priložnosti: „Če taki zakoni potem k slabemu izpadejo — Vi lahko greste, jaz pa ne!“ Moral sem to po vsej preteklosti cesarjevi razumeti in čutiti z njim. In vendar sem moral ostati zvest svojemu prepričanju in računati s političnim položajem. Ko sem potem v odkriti vdanosti v tem smislu govoril, je cesar premagal svoje notranje naspotstvo; nikdar mi ni dal potem čutiti kake osebne užaljenosti. Ne smem si pa domišljevat, da se je samo meni ali zlasti meni po rečilo, cesarja pripraviti do tega sklepa. V omenjeni smeri nas je takrat odločno podpiral Beust, in on je bil mogočnejši od mene. Pa če se ne bi bil jaz trdno držal, bi bil tudi on komaj rešil svojo nalogo. Najnovejše se pa trdi, da tudi Beust ni imel dovolj vpliva, da bi bil cesarja pregovoril, in se je vtaknil za grofa Taaffa, da je dosegl, cesar oba nisva mogla. Kakorkoli pa je bila stvar v resnici — končno ne bi bil ne eden ne drugi mogel sebi pripisati kake zasluge, ako ne bi bil cesar sam izprevidel,

da če neče takoj zopet izpremeniti sistema vlade, se mora sprizniti z zakoni, ki so mu bili tako neljubi.“

Te besede liberalnega učnega ministra osvetljujejo nekoliko značaj pokojnega cesarja. Globoka resnica je zlasti v njegovem izreku, s katerim označuje razliko med stališčem vlade in vladarja. Če stvar ne gre po sreči, stopi minister v pokoj, in stvar je zanj odpravljena. Cesar pa ne more iti, on ostane. Zato je vladar veliko previdnejši v svojih sklepih, kakor pa vsakokratna vlada, ki izvršuje svoj strankarski program. Bolj očitno cesar Franc Jožef ni mogel izraziti pomena monarhije.

V podobnih slučajih se je pa pokojni cesar še večkrat nahajal, ko je moral proti vsem svojim notranjim čutilom podpisati stvari, „računajoč z danim položajem“, kakor pravi minister Hasner. To je bilo zlasti takrat, kadar so prišla na vrsto ogrska vprašanja. Cesar je hotel močno in edinstveno državo, in gotovo je bilo mnogo takih prizorov in notranjih bojov, kakor smo enega tu spoznali, da se je vdajal in popustil v stvareh dualizma nasilnim ogrskim politikom. Ustavni vladar se ne more ogniti takim duševnim bojem. Postave mora dati le v zvezi z ljudskimi zastopi, ki se vedno izpreminjajo, in računati z dnevnim tokom, da se rešujejo redno tekoči vladarski posli.

ni delovnih sil, ni tudi semenskega blaga. Kako se je pa delalo s krompirjem? Pridelalo se ga je toliko, da bi ga še dovolj preostajalo poleg človeške prehrane tudi za krmljenje, pa smo vendar brez njega. Gospodarstvo central prežene vse blago, in velik del od tega, kar zapleni, pokonča. Če se rekvirira brez ozira nato, ali ohrani kmet dovolj semena, če se ne pazi na pripravna semena, če se ne da poljskim delavcem dovolj hrane za njih težka dela, če se jemlje poljedelcem veselje do zvišanega pridelovanja, potem delajo profesorji narodnega gospodarstva poljedelskemu ministru lahko najsjajnejše račune o tem, koliko bi se dalo pridelati, pa bomo šli vendar rakovo pot.

Vojnogospodarske centrale v sedanjih obliki bodo morale pasti in se umakniti bolj pripravnim svobodnim organizacijam kmetijstva, da bomo mogli govoriti o možnosti kmetijskega napredka.

Ovaduštvo in podobne reči.

Iz zgodovine zadnjega časa.

I.

Deželni odbornik dr. Ivan Zajec je bil takoj ob začetku vojske vpoklican v vojno službo kot črnovojni zdravnik. Služboval je spočetka na kolodvoru v Št. Petru na Krasu. Ker to ni daleč od Ljubljane, mu je bilo možno udeleževati se dosti točno sej deželnega odbora. To pa nekómu ni uga-jalo. Vojaška oblast je sprejela ovadbo, da se dr. Zajec kot vojak udeležuje delovanja dežel. odbora. Kot priča je bil v tej zadevi zaslišan pri etapnem štacijskem poveljstvu v Ljubljani primarij, deželni poslanec in deželno-odborniški namestnik dr. Zajca, dr. Vinko Gregorič.

Mimogredoč bodi tudi omenjeno, da je dr. Gregorič pisal različnim deželnim odborom, če tam aktivno sodelujejo deželni odborniki, ki so v vojaški službi ali če so vpoklicani njihovi namestniki.

Vojaška oblast ni našla na dr. Zajčevem postopanju nič napačnega. Nasprotno: na zaprosbo deželnega glavarja je poveljstvo soške armade prestavilo dr. Zajca v Ljubljano, baš zato, da bi lažje izvrševal svoje deželno-odborniške dolžnosti. To pa oči vidno nekómu zopet ni bilo prav nič ušeč.

Nekega dne je bil dr. Zajec nenadoma kar čez noč, prestavljen v bolniške barake v Sternthalu pri Ptuj. Ta nenadna premostitev je bila uprav neumljiva, če se pomisli, koliko vojaških zdravnikov je neprenehoma službovalo v Ljubljani, ne da bi imeli v Ljubljani sicer še, kaj šele tako važnega javnega posla, kakor dr. Zajec. Po uredbi cele službe v Sternthalu je bilo dr. Zajcu silno otežkočeno, prihajati v Ljubljano in udeležavati se sej deželnega odbora.

V tem času se je podal dr. Vinko Gregorič k deželnemu predsedniku grofu Attems u in se je pritožil, da se ne vpo-kliče on v deželni odbor kot namestnik dr. Zajca, ki je zadržano, izpolnevati svoje deželno-odborniške dolžnosti. Grof Attems mu je odgovoril, da nima v tej zadevi ničesa odločevati in da bi mogel v prilog dr. Gregoriča le tedaj kaj storiti, če bi se deželni odbor razpustil in upostavil v deželnem dvorcu komisarijat.

Omenili smo že, da je bila dr. Zajčeva premostitev iz Ljubljane nenadna in tajnostna. O uspehih si pa lahko vsakdo sam naredi svojo sodbo, če povemo, da se je dognalo, da je bil dr. Zajec, ko je služboval v Ljubljani, ovaden pri armadnem poveljstvu kot „panslavist!“

Deželnemu glavarju se je posrečilo, raztrgati mrežo spletk in lažij in doseči konečno oprostitev dr. Zajca od

črnovojne službe, da more v polnem obsegu izvrševati svoj posel kot deželni odbornik.

Tako se je godilo deželnemu odborniku dr. Zajcu. Komentara ni treba.

Delo za ljudstvo.

V 7. številki „Jugoslovana“ se boji neki gospod iz Predoslja pri Kranju, da bodo vojaki po vojski neusmiljeno padli po pristaših stare S. L. S. oziroma po prijateljih nove Slovenske Kmečke Stranke in sicer samo radi „tistega zborovanja v juliju 1914, ko je nekdo na vojsko pozival“.

Podpisani in z njim morda še kdo drugi se tega prav nič ne bojimo! Zakaj ne? Podpisani sem že četrto leto v kmečki, hriboviti farji in občini Sp. Idrija za kaplana in že tretje leto za občinskega tajnika in tajnika aprovizacije ter poznam dobro svoje ljudi in njih potrebe. In ker sem že sam nešteto vojakov spravil na dopust in ker se mora vsaj vojak zaradi zglasitve pri meni zglasiti, sem imel in imam še vedno dovolj prilike, spoznavati vojake vseh front. In čudno! Dosedaj mi niti eden še ni povedal, da „odmeva že vsa fronta kletvine“, ampak vsi, posebno pa družinski očetje, so res utrujeni in si žele krščanskega miru in vrnitve domov k svoji družini, nobeden pa mi še ni povedal, da bi bila S. L. S. ali pa njen bivši načelnik kriva temu, da se še ne morejo vrniti. Tudi me ni še noben vojak naše občine insultiral, ampak skoro vsak mi pri slovesu prav prisrčno stisne roko in se mi priporoči v molitev kot duhovniku, obenem pa me prosí da pogledam in poskrbim kaj za njegove domače, ženo in otroke!

Naši kmetje tukaj precej dobro poznajo vpliv dr. Lampe in dr. Sušteršiča in vejo, da so ravno po njihovem prizadevanju in po prizadevanju občinskega urada bili rešeni marsikatere rekvizicije in so hvaležni! Pač pa lahko rečem, da bi bila naša aprovizacija lahko veliko boljša, ko bi se državni poslanec našega okraja bolj brigal za nas! Pa ga vse štiri leta vojske nismo nikoli videli in nikoli še nas ni vprašal, če nam kaj manjka, medtem ko je deželni odbor bil vedno po svojih močeh nam v pomoč!

Zato, če smo tudi prijatelji Slovenske Kmečke Stranke, se ne bojimo posledic vojske. Kdor je svojo dolžnost med vojsko storil, temu bodo vojaki tudi po vojski ohranili dober pomin in hvaležnost! In če padejo po nas? Največji prijatelj in dobrotnik ljudstva Jezus Kristus, je rekel svojim učencem: „Če Vas boče svet sovražil, spomnite se, da je mene prej sovražil!“

Delali smo med vojsko, delali bomo po vojski, hvaležnosti in odlikovanj pa ne pričakujemo!

V Sp. Idriji, na božični praznik 1917.
Ignacij Breitenberger.

Iz Slovenske kmečke stranke.

Slovenski kmečki stranki v roke gospoda načelnika Antona Belca v Št. Vidu.

Po Najvišjem naročilu se sporoči vsled ukaza gospoda c. kr. ministra notranjih zadev z dne 4. decembra l. 1917 št. 23593/M. I. Najvišjo zahvalo za brzojavno podano udanostno izjavo ob priliki strankine ustanovitve.

C. kr. deželni predsednik:
Attems.

Dalje je prejelo načelstvo S.K.S. sledečo izjavo:

Odbor občine Stražišče v svoji seji dne 26. decembra 1917 pozdravlja ustanovitev S.K.S., v kateri naj se združi ves slovenski kmečki stan, — ne za to, da vpelje razredni boj, ampak da brani lastne pravice in koristi. Daje odločna

bramba kmečkih koristi zelo potrebna, se kaže od dne do dne bolj — posebno v sedanjih časih.

Odbor sprejme do zadnje točke program S. K. S. in izjavlja, da bo deloval z vsemi močmi, da se uresniči posebno še ona točka programa, ki govori o jugoslovanskem zedinjenju v smislu deklaracije z dne 30. maja leta 1917.

Stražišče, dne 26. decembra 1917.

Bašar Jakob, župan; Krt Ignacij, Porenta Franc, Dolenc Matej, Porenta Lovrenc, svetovalci; Šarec A., Kokalj Janez, Dolenc Jožef, Porenta Martin, Križnar Jožef, Dolenc Jernej, Tiringer Franc, odborniki.

Iz deželnega odbora.

V deželnem dvorcu je izročila deputacija občine Cerknica diplomu častnega občanstva za dež. glavarja dr. Sušteršiča in za dr. Lampeta. Župan Lavrič, ki je vodil deputacijo, se je zahvalil v imenu ljudstva za vse, kar je dež. odbor koristnega storil tamošnjemu ljudstvu, zlasti pa za vodovod, ki je neprecenljive vrednosti. Kaj bi bila Cerknica med vojsko počela brez vodovoda? Ves čas je v kljub silni porabi od vojaške strani vodovod brez hibe deloval, znamenje solidnega dela.

Dr. Lampe se je zahvalil za to priznanje, ki ga tembolj veseli v sedanjih časih. Le žal, da nismo mogli vsled raznih zaprek tako preskrbeti že pred vojsko celega Krasa. Kdor dela za splošnost, se ne sme nikdar zanašati na hvaležnost, a zdravo ljudsko mnenje vendar vidi, kje je prava delavnost za javni blagor. Sedaj je vse zmešano, a tudi v tej zmeši moramo ohraniti zdravo razsodnost. Ni čuda, da po trinpolletnem vojnem stanju z vsem zlom in trpljenjem krute vojske ljudstvo zdvoji nad vsem. Vsi pojmi se zmešajo. Prva izgubi glavo tista takozvana inteligenca, ki vso vednost črpa samo iz dnevnega časopisja. Trdni temelj našega naroda pa je kmet, obrtnik in delavec. Za te delavne sloje mora biti v prvi vrsti namenjena naša politična skrb, ti se morajo organizirati za težke naloge bodočnosti, ki zadenejo zlasti kmečki stan. Tega treba z vsemi silami braniti in podpreti. Pri tem nikomur drugemu ne kratimo pravice, da enako pomaga tudi sam sebi. Oni, ki si v teh časih splošne zbežanosti in po vojni povzročene zmešnjave ohranijo hladno in zdravo razsodnost, bodo tudi ostale vodili v rednih razmerah na poti modre javne delavnosti. Sprejme tudi diplomu za odsotnega dež. glavarja. Koliko neresničnega in sovražnega se razširja proti njemu! Medtem pa on ravno te dni zopet na Dunaju vse poskuša, da bi odvrnil nadaljna bremena od dežele. Jaz vem, kaj je storil in kaj dela za naše ljudstvo. K sklepu želi srečno novo leto cerkniškimi občanom.

Diplomu je okusno izdelal cerkniški domačin gosp. Gerbič.

Ljubljanskim krogom v spomin!

(Dopis z dežele.)

V „Slovcu“ z dne 22. decembra bremo izjavo gotovih ljubljanskih krogov, ki pozivlja sobrate k edinosti. Poziv naj bi veljal, kakor se zdi, gotovim krogom po deželi! Toda, dotičnim samo par vprašanj: Kdo je pa začel prepir in razdiranje? Ali smo se mi začeli pripraviti po deželi? Ali nismo mi vedno klical gotovim osebam v Ljubljani: „Ne zanašajte prepira na deželo“? Kdo je pa hodil po deželi rovarit? Ali mi deželani? Kdo je hodil hujskat ljudstvo v kamniški okraj? Ali nismo mi z dežele

vedno pozivljali k edinosti? Ali vas nismo takorekoč prosili, da povejete, kaj hočete? Ali vas nismo mi svarili, da boste vse razbili, če bo šlo tako naprej? Ali nismo mi pozivljali gotovih oseb k zatajevanju radi edinosti? Ali ne veste, da imamo v rokah dokaze, da so izmed vas nekateri odobrvali rovanje proti duhovščini, grozili da bodo ljudstvo nahujskali proti nam? Ali se ne spominjate, da smo bili deželani za edinost pri „Zadružni“, pa ljubljanski krogi niso hoteli? Ali smo mi dajali potuho ljubljanskim nezadovoljnejšem? Ali ste vi kaj mirili duhove? Ali ste storili kaj za edinost?

Ko smo brali po deželi vaš „poziv za edinost“, nam je prišla na misel ona zgodba o tatu, ki je na begu klical: „Primita tati!“

Ali je resnična govorica, da so ti, ki pozivljajo k edinosti, na tisti konferenci razbili edinost in s svojo netaktnostjo izzvali secesijo? Kje se je kaj takega zgodilo na deželi? Ali se tistim, ki so to povzročili, ne zdi obsojanja vredno, če se ob takih prilikah usiljujejo resolucije, ki postavljajo „brate“ v neprijeten položaj, da ali zataje svoje politično prepričanje ali pa v nasprotnem slučaju pridejo na videz v nasprotje s cerkveno oblastjo? Ali tisti, ki so to vprizorili, nimajo toliko razodnosti, da bi vedeli, da pri osebah nasprotnega mnenja vzbujajo s takim postopanjem neprijeten občutek, kakor da jih hočejo izriniti v opozicijo z oblastjo ter da jih hočejo osumniti nepokorščine? Ali je to bratovsko — če kdo nastavi na prsi nož in namigava: „Če nisi za S. L. S. — ne spolnuješ kano-nične pokorščine?“ Ali je to ljubezen? Ali se to pravi delati za edinost med brati? Ali nas ima par ljubljanskih oseb res za tako preproste, da ne čutimo osti?

Po taki poti ne bo prišla edinost, če v nasprotnikih vzbujate žaljeno bolelost; če se kdo obnaša kot sodnik, ko bi moral biti sam obtoženec. Mi vemo, da imajo mnogi iz ljubljanskih krogov najboljše namene, vemo pa tudi, da so med njimi osebe, ki nosijo velik del odgovornosti na tem, kar se je zgodilo, in da so ti hoteli in še hočejo tako edinost, da bi mi pokleknili pred nje in se v vse vdali.

Edinost! Da! Toda, kdor hoče delati za njo, mora odložiti strast, zatajiti samega sebe in spoštovati in umevati nasprotno mnenje. Klicati po edinosti, objednem pa v „Slovenca“ pisati pustiti: izdajalci, podkupljenci itd. — to se pa pravi norčevati se — iz edinosti! Deželan.

Laži nasprotnikov.

Kdo je klical „Živela vojska“? Kalanova stranka z liberalci vred razširja dve trditvi, s katerimi izkuša vznemiriti ljudstvo. Ena je, da je dr. Šusteršč s tem, da je obsodil sarajevski umor, povzročil vojsko s Srbijo. Ta je preneumna. Pri listem dr. Šusteršičevem govoru v Unionu je bil navzoč tudi dr. Krek, ki mu je pritrjeval. Druga je ta, da je dr. Lampe zaklical „živela vojska“. Tudi ta je iz trte izvita. Ko je bil ob splošni mobilizaciji v Ljubljani slavnostni mirozov, je igrala vojaška godba pred deželnim predsedstvom, koder je govoril vitez Pogačnik, organizator prostovoljnih strelcev, pred mestno hišo, koder je govoril župan dr. Tavčar, in pred deželnim dvorcem. Tu je dr. Lampe nagovoril z balkona vojaštvo in je sklenil s klicem: „Živela naša nepremagljiva armada!“ Iz klica „Živela armada!“ so naredili mladini sedaj: „Živela vojska!“ Ali je to pošteno? Ali sme s takimi sredstvi delati stranka, ki pravi, da je katoliška?

Iz Podbrezja se nam poroča: Tu je glavni liberalec kmetom dejal: „Vse vam

bodo pobrali, zato, ker ste Šusteršiča volili“. V tukajšnji okolici so pa ljudje volili v državni zbor viteza Pogačnika in Demšarja, in ta dva sta v delegaciji volila dr. Korošca, ki se za Kranjsko ni prav nič potegnil v vprašanju rekvizicij. Le po pravici!

Pregled po svetu.

Avstrija in Ogrska. Donesek k skupnim stroškom je začasno določen zopet tako, da bo plačevala naša državna polovica 63,6%, Ogrska pa samo 36,4%. To razmerje ni pravično, zlasti sedaj ne več, ker je med vojsko Ogrska silno obogatela na naš račun. Na Ogrskem so bile vse cene višje, in ker smo mi navezani na ogrski pridelek, so vsled te razlike v cenah nešteti milijoni šli med vojsko od nas na Ogrsko. Vsled tega se je razmerje med našim in ogrskim narodnim premoženjem silno izpremenilo v našo škodo. A za odplačilo dolgov in za skupne stroške bomo mi prispevali toliko več. Kaj je Jugoslovanski klub ukrenil? Ko se je glasovalo za nagodbo, je šest članov Jugoslovanskega kluba manjkalo, dr. Šusteršič in Jaklič sta pa glasovala proti taki nagodbi.

Čehi izdajajo Slovence Italijanom. Iz Lugana poročajo listi: Pariški češki narodni svet je po svojem generalnem tajniku dr. Benešu poslal italijanski poslanski zbornici srčno brzojavno zahvalo na pozdravu češko-slovaški vojski na Francoskem. Brzojavka govori o slavlju nad skupnim sovražnikom in zatrjuje, da se bodo tudi v laški armadi češko-slovaški uskoki hrbro borili proti Avstriji. — „Slovenec“ kje imaš odločno obsodbo takega izdajstva avstrijske in slovenske misli? To so čudni „bratje“, ki mešetarijo z našo slovensko zemljo v korist Italijanom!

Boj za mir. V Brestu Litovskem so pogajanja med nami in med Rusi dobro napredovala. Spoznalo se je, da obe stranki odkrito želita mir. Najtežavnejše je bilo vprašanje, kako bi se ukrenilo v onih deželah, ki so sedaj od nas ali od Nemcev zasedene, pod kakimi pogoji bi se vojaštvo umaknilo in kako bi se razmere tam uredile. A Rusi ravnatako kot naši so se zelo približali tudi v teh kočljivih rečeh. Zdaj imajo besedo ostale države nam sovražnega sporazuma. Ljudstvo hoče povsod mir, a ljudje, ki nosijo odgovornost za vojsko, se krčevito branijo. Vojni hujskači niso nikjer prišli na svoj račun, razun onih, ki od nadaljevanja vojske vlečejo osebne dobičke. In ti s svojim plačanim časopisjem vse poskušajo, da bi vojsko nadaljevali. Vkljub temu je bila pa po javnem mnenju tudi Angleška prisiljena, da je izjavila, da je pripravljena predloge, ki jih je naša vlada stavila, sprejeti za resno podlago obravnavam. Zdaj se bodo spletke vršile v t m smislu, da se zaseje nezaupanje med pogajajoče se stranke radi podrobnosti dogovora. Finska je naznala svojo samostojnost. Ukrajinska Rada, ki je očitno od Angležev in Francozov podkupljena, pa tudi v kljub temu, da jo podpira kozaški general Kaledin s svojim vojaštvom, ne bo mogla trajno miru nasprotovati. Besarabija se proglašča za samostojno ljudovlado.

Med našimi in ruskimi četami na fronti vlada že skoro prijateljsko razmerje. Med seboj trgovsko občujejo in si izmenjujejo živila, kar našim prav pride. Ruski železniški tiri se prenamejajo za naše vozove, tako da bo trgovski promet lahko reden.

Vse banke, podržavljene na Ruskem. Velevažna novica prihaja iz Rusije, da je boljševiška vlada podržavila vse banke. Ves trgovski kredit mora iti samo skozi državne roke. S tem se ves kapitalistični sistem

prebrne na mah. V narodnem gospodarstvu sveta je ta korak ruske vlade velepomemben in vse napeto pričakuje, kako se bo ta socialistični preobrat polju denarnega prometa obnesel.

Na italijanskem bojišču napadajo Francozi naše postojanke v hribih, a v kljub temu, da napenjajo vse sile, niso mogli še nič posebnega doseči. Pripravlja se od strani entente ena velika ofenziva, ki naj bi zmotila mirovna pogajanja.

Skrb za denar žene Ameriko, da podpihuje entento. Dosedaj je Amerika posodila ententi 4.236.400.000 dolarjev. Denar pravice ne bo premagal.

Naši vojskovodje o koncu vojske. O Božiču so listi priobčili izreke naših vojskovodij o tem, kak bode konec vojske. Generalni polkovnik Boroevič se je izrazil, da soške armade z največjim zupanjem gledajo v bodočnost. Generalni polkovnik baron Wurm je rekel: V božičnem pozdravu, katerega pošiljamo dragi domovini, je upanje in trdna zavest, da se bodo dnevi hudega pomanjkanja kmalu umaknili najsrečnejši bodočnosti. Feldm. baron Kroatin je dejal: Stanovitnost v sedanosti je edino sredstvo, da za vse čase premagamo vse krivice usode in da prihodnje čase zboljšamo. — Hindenburgove besede so polne hvaležnosti do Boga in polne zaupanja v končno zmago: „Blagoslov božji je v letu 1917. počival na našem orožju. On bode v letu 1918. našo pravično stvar vodil k dobremu koncu“. — Ludendorff je rekel: Samo zmaga vodi do miru. Tako je bilo na vzhodu in tako bo povsod drugod. Zmaga in mir prideta gotovo, prideta tem prej, kolikor bolj smo edini v notranosti in čim krepkejše nosimo, kar se že mora nositi. Vojaško nam zmage nihče ne more vzeti, če tudi stojimo še pred velikimi težkimi nalogami, z božjo pomočjo jih bomo rešili“. — „Slovenec“ je te izjave popolnoma prezrl. Ali morda Kalanovo glasilo upa na drugačen konec vojske“?

Cenjenim naročnikom „Resnice“.

Tej številki še nismo mogli priložiti položnic za plačevanje naročnine, kl jih še nismo dobili od Poštne hranilnice, dasi smo jih že pred tremi tedni naročili. Takoj, ko jih dobimo, se bodo listu priložile.

Dnevne vesti.

Cenjenim naročnikom „Resnice“ Z navdušenjem so sprejeli naši somišljeniki, vli sobojevniki na političnem polju, novi list, in od vseh strani dobivamo vzpodbudo in nasvete, kako ga naj izpopolnimo in razširimo. Zlasti se želi, da bi „Resnica“ izhajala vsaj dvakrat na teden in se razširila v dnevnik in da bi imela obširen gospodarski del. To je tudi naš namen. Za sedaj moramo posvetiti glavni posel temu, da pobijemo laži, ki so se skozi štiri leta nagromadile. Ruzmetati moramo gramoz, ki so nam ga kupoma nasuli na pot. Posvetiti moramo z bakljo resnice v vse temne kote, koder se skriva potuhnjena laž. Potem pa posvetimo vsi silo gradbi političnega in gospodarskega poslopja, s katerim vstopimo v novo dobo miru. Do tedaj mora biti že vse jasno. Skrbeli bomo za popolnoma zanesljiv pouk ljudstvu v vseh političnih in gospodarskih vprašanjih. Iz malega bo zrastle veliko.

Poslovenjenje ljubljanske realke — naloga Jugoslovanskega kluba C. kr. drž. šolski svet kranjski je sklenil, da se n. j. na ljubljanski realki vpeljejo slovenske vzporednice na vseh razredih in da se uvedejo slovenski cerkveni gov. n. Cerkveni govori se uvedejo lahko takoj v sporazumu s škofijskim ordinarijatom. Sklep glede slovenskega učnega jezika pa leži sedaj pri ministru. — Naloga Jugoslovanskega kluba je, da to staro slovensko zahtevo izpelje. Mi zahtevamo pa dejanje, ne le praznih besedi!

Hujskanje učiteljstva. Liberalno učiteljsko glasilo piše o državni podpori za učiteljstvo med drugim sledeče: „In od dobrega milijona kron, ki bi ga moralo učiteljstvo dobiti že 15. decembra, teko lepe obresti v — deželno blagajnico; mi pa, ki nam je ta milijon kron namenjen, stradamo po zaslugi svojih zavetnikov v deželnem šolskem svetu in v deželnem odboru!“ Tako „Učiteljski Tovariš“ dne 28. decembra 1917! Najprej bodi povedano, da deželni odbor ni dobil niti 15. decembra niti danes še tega milijona, pač pa je prostovoljno iz deželne blagajne dal okoli pol milijona predujema tudi onemu učiteljstvu, ki okoli „Učiteljske“ in „Katoliške tiskarne“ hujska zoper deželnega glavarja in tovariše. Če deželni odbor tega predujema ne bi dal, bi J. Nep. Jeglič in Luka Jelenc s svojimi pristaši lahko še dolgo čakala na državno podporo. Prej smo bili vajeni, da se je v deželni odbor zaletel „Učiteljski Tovariš“, sedaj se je pa v isto vrsto postavil Jan Nep. Jeglič. Sklical je v „Katoliško tiskarno“ (!) sestanek, na katerem se je zabavljalo čez deželni odbor huje kakor po liberalnih shodih. Čudimo se, da se prostori „Katoliškega tiskovnega društva“ oddajajo v take namene, še bolj se pa čudimo pozabljivosti J. Nep. Jegliča, ker edno na rovaš njegove pozabljivosti hočemo zapisati to, kar se je na dotičnem sestanku zgodilo. Silno dvomimo, da bi bilo v Slomškovem duhu demonstracije prirejati proti deželnemu odboru, kakor so to nekateri gospodje na sestanku predlagali! — Ob koncu tri vprašanja: Zakaj je J. Nep. Jeglič sklical sestanek, ne da bi povedal, da je on sklicatelj? Zakaj je prof. Jarc dal učitelju Jazbecu sicer jako nerodne in nasprotne inštrukcije za ta „učiteljski“ sestanek, mesto, da bi prišel sam? Kaj pravi k vsemu temu „Slomškova Zveza“?

Ustanovitev Kalanove stranke se je začela s prokletstvom. Na Šenjanzevo je bil ustanovni shod Kalanove stranke. Prelat Kalan je v uvodnem govoru popolnoma neresnično podal predzgodovino razmer, ki je čitateljem „Resnice“ iz prve številke pojasnjena popolnoma stvarno na podlagi dejstev in zapisnikov. Potem je pa zaklical: „Proklet naj bo, ki seje razdor!“ Ker je razdor naredil največ prelat Kalan sam, pade ta kletvina nazaj na njegovo glavo. Kar se je sicer govorilo, je isto, kar se itak vsak dan bere v „Slovencu“. S podrobnostmi se bomo še pečali.

Resnica o shodu zaupnikov Kalanove stranke. 1000 zaupnikov navzočih. Tako je poročal „Slovenec“ o shodu zaupnikov Kalanove stranke. Na shodu je bilo tudi mnogo naših mož iz ljubljanske okolice, in ki nam poročajo: Navzoče smo natančno prešteli. Bilo je v dvorani 22 vrst po 22 stolov. Na teh sedežih je sedelo 440 oseb, stalo jih je pa 200. To je resnična številka. — Za shod v Ljubljani to ni prav nič posebnega. Na prvem shodu, ki ga skliče v Ljubljani neodvisna S. L. S. za mesta, bo mnogo več oseb. — Od druge strani se nam o tem piše: Zelo mnogo je bilo radovednih ljubljancov, iz okolice pa nekaj takih, ki so pušli ne da bi s tem že izjavili da odobra-

vajo nastop Kalanove družbe. Marsikdo je po shodu z glavo majaje vpraševal: Zakaj taki napadi na dr. Šusteršiča, zakaj taka strast proti možu, ki je vendarle prvi v delu in borbi za načela katoliških shodov? Zakaj baš v sedanjem času toliko osebnosti, ko se v enomer povdarja, da je treba združitev narodnih sil. Od kod je naročena gonja proti dr. Šusteršiču? Ali je ljudem, ki tako besne proti dr. Šusteršiču resno za jugoslovansko stvar? Ali ne izrabljajo tega vprašanja samo v to, da bi „metali“ dr. Šusteršiča. Druzega nam shod Kalanove stranke ni pokazal. Od takih nastopov domovina ne more imeti nikake koristi.

Marsikaj odkrije dejstvo, da se je sedaj Kalanov „Slovenec“ zaletel tudi v „Unionski“ shod, ki se je vršil po umoru Frana Ferdinanda. Kaj se je neki zgodilo, da se je sedaj po tolikih letih v „Katoliški tiskarni“ izhajajoči „Slovenec“ postavil glede tega shoda na stališče najzagrizenejših takratnih nasprotnikov katoličanstva in avstrijsva — da je iz „Slovenca“ postal „Dan“? Navajeni smo sicer že, da „Slovenec“ in „Jugoslovan“ ponavljata iste psovke, s katerimi sta v prejšnjih letih obmetavala dr. Šusteršiča „Narod“ in „Dan“, da bo pa „Slovenec“ kar tako enostavno šel preko pravil „Katoliškega tiskovnega društva“, ki mu velevalo urejevati list v katoliškem in patrijičnem duhu, pa vendar nismo pričakovali. Takratni shod v „Unionu“ je izrazil ogorčenje slovenskega naroda nad umorom vzorne katoliške dvojice prestolonaslednika Frana Ferdinanda in njegove soproge, nastopil je proti velesrbski propagandi, ki je ta umor zagrešila in ki je dala neposredni povod izbruhu svetovne vojske. Slovenci smo odbili s tem od sebe vsak sum, da bi velesrbska propaganda mogla z nami sploh računati in naši vrlji vojaki so to pozneje tudi v dejanju v čast slovenskega naroda dokazali. **To je bil izraz katoliškega, avstrijskega in slovenskega stališča našega naroda, na katerem smo stali in stojimo dosledno.** Takratni predsednik „Katol. tisk. društva“ prelat Kalan se takrat ni pridružil gonji, ki je vsled tega nastala v „Dnevu“, ki je bil plačan iz Belgrada. Sedanji predsednik Kat. tisk. društva se ji pridružuje in izrablja v to liste Katoliškega tiskovnega društva. Od kod ta sprememba? Ali se je spremenil dr. Šusteršič ali se je spremenil prelat Kalan? Na to naj odgovore člani „Katoliškega tiskovnega društva“!

Zadoščenje nadškofu Stadlerju. Najodličnejši svečniki v Zagrebu, na čelu jim pomožni škof dr. Lang, vseučiliški profesorji poslanec dr. Pazman, dr. Zagoda, dr. Sovič, dr. Marchetti, dalje prelat Volović, dr. Jos. Lončarić, dr. Čukac i. dr. so podali izjavo, v kateri se pridružujejo popolnoma nadškofu dr. Stadlerju. V tej „Izjavi“ imenujejo nadškofa „borilca za prava hrvatskega naroda“, „biser čiste hrvatske svietsti i prošlosti“, „prvega sina hrvatske otačbine“.

Ali se ne upajo priznati lastnega dela? Z velikim pompom je „Slovenec“ svoj čas poročal, da se je v Dolenjvasi pri Ribnici večje število mož s svojimi podpisi izjavilo za jugoslovansko deklaracijo, na čelu jim poslanec Škulj. To je bilo prav, in mi se takih navdušenih pojavov veselimo. Kmalu nato pa je „Slovenec“ poročal, da se je podpisalo 110 volivcev „iz ribniške doline“ zoper poslanca Jakliča. Zakaj pa so se ti podpisi skrili v „ribniško dolino“, in niso ponosno izjavili, da so iz Dolenjevasi, na čelu jim poslanec Škulj? Se menda tudi g. Škulju intriga zoper poslanca Jakliča ne zdi tako častna zadeva, kakor je jugoslovanska deklaracija! Škulj je temeljito pozabil, koliko glasov je dobil pri volitvah v ribniški dolini po agitaciji poslanca Jakliča, ko bi se vendar

moral spominjati, da ga večina ni s srcem volila! Cast! Da dvigneš sebe, poteptaj druge! Lepo pravilo!

„Slovenec“ je našel, da je „Resnica“ nedostojna. Takoj je dokazal svojo lastno dostojnost s tem, da jo primerja „svinji z mehcom“. Ali je to dostojno, g. prelat Kalan?

Junaki! V težkih časih, ko je dr. Šusteršič reševal deželno trobojnico, so se ljudje, ki sedaj bruhajo na dr. Šusteršiča psovke o „narodnem izdajstvu“, skrili in nekdo, katerega sedaj zelo slavč, je rekel: „Ne maram biti ob svojo glavo“. Prvaki Kalanove stranke si takrat niso upali deželne zastave niti izobesiti. Ne z Jarčeve, ne z Remčeve hiše v tistih časih ni plapolala naša trobojnica. Junaki!

Nekaj o Gospodarski Zvezi. Da pri tej „zadrugi“ za nakup in prodajo marsikaj ni v redu, si čivkajo vrabci na strehi, nihče pa si ne bi mogel misliti, da se pri tej „gospodarski“ zvezi tako negospodarsko gospodari, kakor to posnamemo iz uradnega lista „Laibacher Zeitung“. Tam okrajno sodišče naznanja, da je Gospodarska Zveza zgubila vojaško nakaznico za znesek 12160 K. To je letos že drugi slučaj. Prvi je bil ob začetku leta. Takrat se je izgubila nakaznica za okroglo 40.000 K. Sodišče je na prošnjo Gospodarske Zveze uvedlo amortizacijo teh vrednostnih papirjev, ki jih tako pazno in skrbno spravljajo na Dunajski cesti. Posebno luč mečejo taki dogodki na združništvo pri „Gosp. Zvezi“, ki zgubi že vsled amortizacijskega postopanja obresti za dolgo dobo.

Pravi vzroki „mladinstva“. Neki gospod je imel priliko zgovarjati se s profesorjem gorčim pristašem Kalanove družbe. — Opozarjal je profesorja na neutemeljenost „mladinske“ struje in izrazil svoje začudenje, da je tako strasten ter ga vprašal za vzroke. Dobil je odgovor, da ga je deželni odbor — „preslabo plačeval“ za ure, ki jih je dajal na Slov. trgovski šoli. — Zdaj svet ve, zakaj so Kalanovi „mladi“ razbili Slovensko ljudsko stranko!

Trgovski in združni tečaj za invalide. Na Slovenski trgovski šoli se bo otvoril v januarju drugi trgovski in združni tečaj za invalide. Poučevalo se bo slovensko in nemško korespondenco, računstvo, trgovsko in združno knjigovodstvo, trgovstvo, združništvo in združno pravo, zavarovavstvo, strojepisje, tesnopisje in lepispisje. Tečaj traja 4 mesece in je brezplačen. Slušatelji dobe tudi vse učne pripomočke brezplačno. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo šole, Kongresni trg 2.

Tristoletnica reda usmiljenih sester je letos. Ustanovil je red sv. Vincencij Pavlanski. Danes delujejo usmiljenke v 3600 po celem svetu razdeljenih hišah in so si zlasti v vojski za trpeče človeštvo pridobile neminljivih zaslug.

Premog za kovače. Kmečki kovači, ki potrebujejo premoga, se naj obrnejo zanj na „oddelek za premog“ pri c. kr. deželni vladi.

Crne številke. Francoski tehnik računa, da so Nemci pred Verdunom v sto dneh izstrelili 421.200.000 kg kovin v vrednosti 2.590 milijonov frankov. Na enega padlega vojaka pride strošek 75.000 fr. V balkanski vojski je prišlo baje na enega padlega vojaka stroškov 50.000 fr. in v burski vojski 200.000 fr.

Ob peči in pipi tobaka. „Ali vam je že znano, da mladini sami niti ne verjamejo, da zaleže dr. Šusteršičev glas na Dunaju tako malo?“ — „Kaj se ti blede?“ — „Meni ne; menim pa, da se mladinom; zakaj oni trde, da je 1 več nego 6!“ — „Kdaj pa so trdili mladini kaj takega?“ — „Takrat, ko so nam pripravljali na Dunaju presenečenja. Ugrbali in čakali so, koliko bo ura bila. Ura

je bila, in dr. Šusteršič je ni zamudil; njegova točnost je — po molku mladinev soditi — zalegla za 6 poslancev jugoslovanskega kluba.“

Domoljub. Žalostno novico zvedo bralci Domoljubovi iz zadnje številke. Dosedanje uredništvo se poslavlja, ker ne more več po svoji vesti „vsled nevzdržanih razmer in vsled nesrečnih političnih homatij“ voditi lista. „Domoljub“ si je vkljub terorizmu, ki vlada v Katol. tiskarni, ohranil še zdravi razum, kolikor ga je smel pokazati. Dosedanji urednik, priden kot mravlja, je list res lepo urejeval in ga je povzdignil. Še več bi bil naredil, če bi imel proste roke. Sedaj bo pa „Domoljub“ padel v isto močvirje, v katerem plavajo „Slovenec“, „Naša Moč“, „Mladost“, ki že kar blazni itd. Ubo-go ljudstvo, ki mora to požirati! Člani Katol. tisk. društva, kaj pravite k temu?

Premišljevanje „Slovenčevega“ naročnika. Ali bi se še naročil! Na vrata bom s kredo napisal mesto G-M-B: K(rek)-Š(usteršič) D(eklaracija) in bom to vsak dan mesto „Slovenca“ prebiral in si prihranim 36 kron.

Gospodarstvo.

Prešičjereja. Naravnost obupen položaj grozi za prešičjerejo vsled pomanjkanja mrjascev. V mnogih krajih ljudje že prej niso držali mrjascev, ker so mlade prešičke do-livali od drugod. Tudi sedaj se branijo, češ da ni navada. A treba je preskrbeti, da bo po celi deželi razdeljenih dovolj sposobnih dobroplemenskih mrjascev. Je seveda velika težava, a če se temu ne odpomore, je naša prešičjereja takorekoč uničena. Mrjasci se morajo tudi menjavati, kajti plemenjenje v krvi, ki je sedaj večinoma na dnevnem redu, vpliva najslabše. Tudi tu naj bi se s pomočjo deželnega odbora in deželnega mesta za promet z živino poskrbelo, da pridejo v vsak kraj potrebni plemenjaki. Rejce se mora primerno podpirati, ker je držanje mrjascev javna potreba v interesu ljudske prehrane.

Konjereja. Doslej se je za konjerejo brigala samo država v vojaškem interesu. Vojna je pa pobrala naše konje tako, da smo prišli v jako resen položaj ne le za sedaj, ampak tudi za bodočnost. Ohranile so se doslej še najboljše kobile, zadnji čas pa čutimo, da kmetje oddajajo tudi plemenske kobile. Lepe, težke gorenjske kobile dajejo konjerejci proč, večinoma radi pomanjkanja krme. Pri kmetijski družbi posluje konjerejski odsek. Naj bi se konjerejci obračali do njega, da se ohranijo plemenske kobile. Morda bi kazalo najlepše živali od tam, koder jih ni mogoče prehraniti, dati drugam, da se ohranijo čez zimo in prihodnje leto oddajo konjerejcem. Tudi za žrebeta bi bilo treba preskrbeti. V Gorjah ima zadruga pašnik za žrebeta. Enako bi se morali pašniki za žrebeta pridobiti tudi v drugih delih dežele. Velikanski del našega narodnega premoženja pojde v izgubo, ako se to pu-stošenje nadaljuje.

Kmetje, pazite na davčne napovedi! Pred vojsko je bilo le malo kmetov, ki so bili podvrženi osebni dohodnini. Danes je pa že malo srednjih kmetov, ki ne bi plačevali tega davka. Deloma je to vtemeljeno v vojnih razmerah, nekaj pa tudi v pridnosti davčnih oblasti, ki kmetu kmalu zaračunijo, da je imel nad 1600 K dohodkov. Med dohodke šteje davčna oblast to, kar se kmetu plača za rekvirirano živino, za rekvirirana živila, kar iz proste roke prodaja, kar doma zase porabi itd. Ker pa so imeli kmetje doslej z okrajnimi glavarstvi kot davčnimi oblastmi le malo opraviti, je umevno, da se v osebnodohodninskih stvareh malo spoznajo in delajo usodepolne napake. Po-

sebno važno za kmetovalca je, da na vsako vprašanje davčne oblasti odgovorijo in dajo zahtevana po-jasnila. Kot davčne oblasti nastopajo za mesto Ljubljano c. kr. davčna administracija, za deželo pa c. kr. okrajna glavarstva (davčni oddelek). Dopisi davčnih oblasti prihajajo redoma po pošti in sicer v rudečkastih (roza) kuvertih. Take dopise si je treba natančno prebrati in se točno po njih ravnati. Kakor že gori rečeno, je silno nevarno opustiti kako pojasnilo ali kako napoved, ki jo davčna oblast zahteva. § 205 postave o osebnih davkih pravi namreč, da če kdo kljub pozivu ne poda davčne napovedi, mu sme davčna oblast oziroma cenilna komisija predpisati davek na podlagi uradnih poizvedb in uradnih podatkov. Te uradne poizvedbe so pa mnogokrat silno nezanesljive in za davčnega obvezanca škodljive. Davčni referent se namreč za pojasnila obrne do zaupnikov. Jasno je, da vsi zaupniki niso tako vestni, kakor bi morali biti, in da se dajo voditi od človeških slabosti in osebnih čutov, kakoršna so prijateljstvo, sovraštvo, nevoščljivost itd. — Čeprav to, kar davčna oblast dožene po zaupnikih, mnogokrat ne odgovarja resnici, je vendar nedopustno v pritožbi izpodbijati dotične številke, če se je davek predpisal po § 205 postave o osebnih davkih, t. j. v takozvanem kontumačnem postopanju. Tako se je n. pr. pripetilo nekemu kmetu na Notranjskem, ki ni podal davčne napovedi, da je davčni referent okrajnega glavarstva ocenil njegove letne dohodke na 14.000 K, cenilna komisija pa za celih 140 000 K več, t. j. na 154.000 K! Predpisalo se mu je na tej podlagi vseh davkov nič manj kot 40.000 K, kar je več, kot je sploh njegovo premoženje vredno, in to vse, da povemo še enkrat, samo zato, ker kljub pozivu davčne oblasti ni podal napovedi. Kontumačne posledice nastopijo tudi tedaj, če se napoved poda prekasno, t. j. pozneje kakor to zahteva davčna oblast. — Kmetje, torej še enkrat, pazite na vse dopise davčnih oblasti in dajajte vedno pravočasno in točno poročila in odgovore!

Izraba vodnih sil in elektrificiranje gorenjskih železnic. Železniški svet, ki se je prvič sešel čez tri in pol dolgih brezparlamentarnih let, je zboroval prošli mesec in je imel med drugim na dnevnem redu tudi velevažno vprašanje izrabe vodnih sil za električno trakcijo železnic. Poročevalec dr. Ellenbogen je predložil z največjo natančnostjo izdelano tehnično poročilo inženirjev železniškega ministrstva, ki so proučili vse v poštev prihajajoče vodne sile v državi. Glavni zadržek, da se električna trakcija ni na železnicah že prej izpeljala, je bil pomislek vojne uprave. Vojaški krogi so namreč mislili, da je električni obrat iz strateških ozirov preveč nezanesljiv. Kaj pa, če sovražnik pretrga elektrovodno žico, pa je ves obrat ustavljen, se je ugovarjalo od vojaške strani. Seveda, tega niso pomislili, da je ves obrat ravno tako ustavljen, če se tudi samo en most podere ali en sam tir pokvari. Izkušnje sedanje vojske s težavami premogovega obrata so pa vojne kroge čisto izpreobrnilo, tako, da sedaj sami žele električnega obrata na železnicah. Seveda se ta reč ne da čez noč narediti. Kar je bilo pred vojsko zamujeno, se je med vojsko strašno maščevalo in nas bo po vojski seveda mnogo več stalo, kakor če bi bilo o pravem času narejeno. Dr. Lampe je kot član železniškega sveta z načelnega stališča obravnaval vprašanje socialne izrabe vodnih sil od strani države, avtonomnih korporacij in privatnega kapitala. Zahteval je, da se izdela splošen načrt državnega električnega omrežja, ki naj obsega vse alpske dežele in naj seže tudi v oddaljene kraje, pa

bodi spojen tudi z omrežjem sudetskih dežela, da se voda in premog izpopolnujeta. Elektrovoje so ravno tako potrebna prometna sredstva v okvirju modernega tehničnega razvoja, kakor železnice, državne ceste, brzozavi ali telefoni. Prenos delovne energije bo predpogoj za razvoj industrije, zato se ne sme tu država postaviti na malenkostno kramarsko stališče, ampak mora, četudi z velikimi sredstvi, dati narodnemu gospodarstvu te neobhodno potrebne življenjske žile. Javna korist mora iti pred osebnim dobičkom. Ostro je kritiziral nato dr. Lampe postopanje vodopravnih oblasti, ki je sposobno ubiti najboljše načrte v javno korist. Kot dokaz zato je navedel zgodovino vodopravnih težav, ki jih je kranjski deželni odbor doživel radi vodne naprave na Završnici, za katero sta dežela in železniško ministrstvo v zvezi zaprosila koncesije, a se stvar že sedem let vleče. Popolnoma neopravičeno protežiranje zasebnih interesov nasproti javnim je značilno za sedanje izvrševanje vodnega prava. Država sama sebi v svojih različnih kompetencah dela največje težave. Vsi lepi načrti so prazni, ako birokracija ne bo drugače delala. Slednjič je predlagal dr. Lampe, da se takoj, ko nastopijo normalne razmere, poskusni električni obrat začne na gorenjskih železnicah. Ta predlog je bil soglasno sprejet. Če se to izpelje, bodo hodili pogostni manjši vlaki in se bo promet jako oživil. Hkrati je zahteval dr. Lampe tudi državno pomoč za preskrbo ostalih delov dežele z električnim tokom.

Vinski davek. Vinogradniški odsek državnega zbora se je izrekel proti splošnemu vinskemu davku, dasi ga vlada zelo zagovarja, izrekel se je pa tudi za zvišanje sedanje davščine radi državnih financ.

Zadružništvo. Vlada je pri davčni predlogi ugodila zahtevi zadružništva toliko, da je opustila rentabilitetni zvišek za gospodarske zadruge.

Ljubljansko barje. V vojnem času se je že mnogo govorilo o tem, kako bi se ljubljansko barje bolje izkoristilo za prehrano. Lani so poslali dva velika parna pluga, ki naj bi barje zorala. Poskus se je žalostno ponesrečil, ker komaj je prišel parni plug, težak kakor velika lokomotiva, na močvirna tla, pa so ga le z največjo težavo izvlekli vun. Seveda je bil s tem tudi oranja konec. Minister za prehrano gm. Hüfer je pa dobil poročilo, da je barje izborna obdelano, in se je s tem še v javnosti pohvalil. Letos pa želi Dunaj dobiti zelenjavo z ljubljanskega barja. Centrala za zelenjavo o „Geos“ hoče kakih 100 oralov obdelati in zasaditi s fino zelenjavo. Kako se bo ta poskus posrečil, bomo videli. Na vsak način se ne sme svet vzeti posestnikom proti njihovi volji. Ako centrala sklene prostovoljne pogodbe s posestniki, je pač stvar v toliko v redu. A kdor pozna čisto posebne razmere na ljubljanskem barju, bo pač spoznal, da se stvar ne da kar tako pri zeleni mizi razrešiti. Dunajčani so dobivali pred vojsko zgodno sočivje iz Goriške. To jim je odpadlo, in ker tudi druge dežele rabijo zase svoj pridelek, je ostal Dunaj na cedilu in išče nadomestila. Prav bi bilo, da država sedaj pomaga Goričanom obdelati njihove zelenjadne vrtove. Tam bodo lažje prišli do svojega namena. Sicer je pa ljubljansko barje v gotovih legah izvrsten svet za pridelovanje sočivja in zelenjave in bi bilo želeto, da se ta kultura tam bolj goji, kakor doslej. Neslo bi barjanom obilo in bi zlasti Ljubljanici koristilo.

Nakaznice za obuvale se izdajo. To velja tudi za stare čevlje. Že sprejeto delo se sme naročniku še oddati do 15. febr. brez nakaznice. Samo obuvale, ki nimajo

prav nič usnja, so prosta (lesene coklje). Izdeloval se bo „ljudski čevlji“.

Cementna centrala. Ves cement je zasežen. Tekom prvega tedna vsakega meseca mora vsakdo ves cement naznaniti novoustanovljeni „Gospodarski zvezi za cementno industrijo“.

Rekvizicije sena. Dasi je Kranjska dežela dala seno že daleč čez zanjo določeno množino, se je odredila zopet rekvizicija sena. Deželni odbor se je obrnil na vsa pristojna mesta, da se deželi prizanese, in deželni glavar dr. Sušteršič se je odpeljal na Dunaj, da stori še osebno vse korake.

Seno rekvirirajo orožniki v občini Šmartno pri Litiji za grajščino Wagensberg. Čemu? Šest paradnih konj, ki jih ima gospoda na grajščini, naj se rekvirira za armado. To bi bilo bolj patriotično, kakor pa kmetom jemati s silo zadnje seno!

Živinoreja. Najnovejši izkazi o stanju naše živinoreje vzbujajo veliko skrb za bodočnost. Bikov je že tako malo, da pride vsled tega naša živinoreja v najtežavnejši položaj. Seveda je velika težava sedaj z bikorejo. Moških ni doma, in dandanes držati bika za splošno rabo zahteva v resnici veliko požrtvovalnost. A storiti se mora tu od strani posameznikov, občin in drugih javnih faktorjev vse, kar je mogoče, da se zabrani popolni prepad naše prej tako cve-toče živinoreje. Zato se priporoča, da deželni odbor v zvezi z deželnim mestom za promet z živino in s kmetijskimi organizacijami podpira izdatno bikorejo s pridelitvijo dobrih plemenjakov in z izdatno podporo za njo. Naj bi se take prošnje vlagale na deželni odbor in tudi opozarjalo na potrebe posameznih krajev.

Kmetijski pouk na ljudskih šolah. Učni načrt za ljudske šole se prav nič ne ozira na kmetijstvo. Vendar se vrši na nekaterih ljudskih šolah neki kmetijski pouk, za katerega se dajejo učiteljem posebne nagrade. Ta pouk pa je v popolnem neredu. Učitelji nimajo zato nobenih navodil in nobenih pripomočkov, pouk se vrši brez vsakega nadzorstva. Edino, kar se izvê, je to, da se je vršilo toliko ur teoretičnega in toliko ur praktičnega pouka. V enem političnem okraju je bilo n. pr. na eni šoli 34 teoretičnih in samo 2 praktični uri, na drugi šoli pa samo 6 teoretičnih 56 praktičnih ur! Kaj se je učilo pri teh „teoretičnih“ in „praktičnih“ urah, sam Bog ve. Nujno je torej, da se za pouk v kmetijstvu na ljudskih šolah takoj kaj stori. Sicer se v učnem ministrstvu že bavijo dalj časa z reformo ljudskih šol in učiteljišč v kmetijstvu prijaznem smislu, a na to reformo se ne kaže zanašati: Za naše slovenske šole bi bilo pred vsem potrebno, da bi dobilo učiteljstvo v roke strokovno navodilo in pripravno učno knjigo o kmetijstvu.

Zveza nemških tovarn za porcelan je sklenila zvišati žene za 25% za zavijanje pa priručnati nadaljnih 5%. Dosedanje povišanje med vojsko, ki je do zadnjega povišanja znašalo 100% se pribije k temeljni ceni tako, da bo blago odslej še enkrat dražje; k temu pa se bo pribilo gori omenjenih 30% podraženje.

V Turčiji je uveden davek na cigaretni papir in so predpisane tudi vrste in oblike, ki se smejo prodajati in uvažati. Uvoz je dovoljen le za papir, ki je v obliki knjižic.

Izvozno centralo za čipke in pletenine so ustanovili v Švici v St. Gallenu.

Vžigalic je čisto zmanjkalo na Angleškem.

Za uvedbo decimalne vrednosti se je izrekel angleški Institut of Bankers, ker bi to bilo za vnanjo trgovino veliko prikladnejše, ter bi se s tem pripravila pot za uvedbo metriške mere oziroma sistema. Vendar je omenjeni institut mnenja, da mora ostati kot podlaga vrednosti le pfund sterling, katerega pa, da bi bilo po novem deliti v 1000 „mils“.

Angleška tovarna za milo. Lever Brothers poviša svojo temeljno glavnico na 40 milijonov funtsterlingov. Vsega ima 64 podružnic. „Pred vojno jih je imela tudi na Nemškem, pa so ob izbruhu vojne prešle v nemške roke. Vsporedno s tem se je ustanovilo kakor slišimo tudi v Nemčiji neka zveza milne industrije s kapitalom 40 milijonov mark.“

Najvišja cena za fižol je določena na Francoskem za pridelovalca na 140 do 180 frankov za 100 kilogramov.

Olajšanje pri izpolnitvi zasebnopravnih denarnih terjatev. Po novi odredbi se more rok za izpolnitev zasebnopravnih terjatev na predloženca žez zakoniti rok podaljšati, nko gospodarski položaj toženega dolžnika to opravičuje in za upnika iz tega ne sledi prevelika škoda.

Prodajalci, ki žele prodajati naš list, naj se takoj na dopisnici oglase pri „Upravništvu Resnice v Ljubljani“. V vsakem večjem kraju tudi prodajalna za „Resnico“!

Kupi se različno poljsko orodje

**lopate, plugi, motike
konjska oprava itd.**

Ponudbe na upravo „RESNICE“.

Kupi se gradbeni material vsake vrste po najboljših cenah.

Ponudbe na upravo „RESNICE“.

Iščejo se odeje za kritje železniških voz, vreče vsake vrste, vrvi, motvoz,

Ponudbe na upravo „RESNICE“.

Kranjska deželna banka v Ljubljani.

Najvarnejše in najugodnejše se naloži denar v pupilarnovarnih 4½% zastavnih listih in 4½% komunalnih zadolžnicah Kranjske deželne banke. Letne obresti čistih 4½% brez odbitka kakršnegakoli davka.

Daje **hipotekarna** in **komunalna** posojila. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun pod najugodnejšimi pogoji.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

r. z. z o. z.

naznanja, da je svoj obrat preselila iz dosedanjih prostorov na **Starem trgu št. 19**, v prostore bivše tiskarne Dragotina Hribarja, zadnji čas „Zvezna tiskarna“ Antona Peska

na Dunajsko cesto šte. 9.